

modelljét írja le, ahol az esztétikai-művészi gondolkodásfejlesztés kap hangsúlyt. A program originált specifikumaként említi, hogy a kiválasztás elve a „természetes szelekció”, amely folyamattal párhuzamosan valósul meg az egyre nehezedő és komplexebb fejlesztő feladatok kínálata. Mondanivalóját számos fénykép teszi hitelessé.

Havas Péter, Széplaki Nikolett és Varga Attila: „A környezeti nevelés magyarországi gyakorlata” című munkája újabb kutatási módokra: másodelemzésre és interjúkészítésre nyújt példákat (267–300. o.). Az Országos Köznevelési Intézet 2003 tavaszán a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium megbízásából kutatást végzett a magyarországi általános és középiskolák környezeti nevelési tevékenységéről. A kutatás helyzetértékelést ad a jelenlegi gyakorlatról, megmutatja a legfontosabb problématerületeket, és javaslatokat fogalmaz meg a legsürgetőbb fejlesztési irányokra (267. o.).

A szerzők a korábbi kutatások adatainak és következtetéseinek másodelemzésére vállalkoztak (*Havas és Varga, 1999; Fűzné, 2002; NE-VET Bt. és Varga, 2002; Varga, 2002*). Ennek eredményeképpen kategóriarendszert állítottak föl a környezeti nevelés legfőbb problématerületeiről. Következő lépésként interjú forgatókönyvet készítettek a problématerületek feltárására és megismerésére. Az interjútechnikával történt adatgyűjtés 52 iskolát érintett. Az olvasónak nemcsak a kutatásmetodikai kultúrája pallérozódhat, hanem a kutatói gondolkodása és felelőssége is formálódhat. A kutatók olyan kutatásra váró területeket körvonalaznak, amelyek kutatása sürgető, és az eredmények integrálása a gyakorlatba tovább már nem odázható el.

Nanszáké dr. Cserfalvi Ilona kutatói-oktatói kvalitásához méltóan a kötet igényes, szakszerű és magas színvonalú. A módszertani kézikönyv külön érdeme, hogy sokaknak ajánlható: kezdő és gyakorló pedagógusok, főiskolai és egyetemi hallgatók, a pedagógiai jelenségek vizsgálatához kedvet érő szakemberek tanulhatnak belőle, ötleteket meríthetnek, kutatói szemléletük formálódhat, technikai felkészültségük finomodhat. A megnyerő és barátságos kivitelezésű mű a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola Kiadójának hozzáértését mutatja.

Nanszáké dr. Cserfalvi Ilona (2005, szerk.): Gyakorlati kutatási módszerek. Szöveggyűjtemény. Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola Kiadója, Debrecen, 302 o.

DR. NAGY ANDORNÉ
ny. középiskolai igazgató
Eger

Dr. Koncz István: Kamasz-kapaszkodó

A vonzó és igen találó cím felkelti mindazok érdeklődését, akik e korosztály természetéhez közel állva, gondjaikat magukénak érezve minden lehetséges támaszt- „kapaszkodót” két kézzel megragadva erősítést várva, a segítségadás szándékával dolgoznak, a szeretet erejével tevékenykednek e korosztályért. Szülők, pedagógusok és minde-nekelőtt maguk a kamaszok meríthetnek sok-sok erőt e most megjelent könyvből.

A hét fő fejezetre osztott gondolatsor és a kapcsolódó tesztek, ajánlott könyvek, valamint a szerző sokéves gyakorlati tapasztalata, magas szintű felkészültsége biztosítja annak, hogy e könyv igazi kapaszkodója legyen a felnövő és a különböző felnőtt korosztályoknak is. Valóban segít önmagunk megismerésében, az életcélok kialakításában, a felnőtté válásban és egyúttal a környezeti tényezők – szülői ház, iskola, társadalom – segítőitársként való hatékony együttműködésében.

A szerző bevezető gondolatai jó eligazítást nyújtanak a könyv hatékony tanulmányozásához.

Milyen vagyok? – érdekes, hiteles példasor vezeti be az olvasót az önvizsgálódás kérdéskörébe. Önmagunk keresése, megismerése, majd elfogadása nem könnyű feladat.

Önismereti sarokpontok

A serdülőkor bizonytalanságai, kérdőjelei, kihívásai, a szülők kételyei, a számtalan konfliktushelyzet teszi nagyon nehézé a serdülők életét, megítélését is. Azt azonban egy pillanatra sem gondolhatjuk, hogy a „magára hagyás”, „tedd, ahogy jónak látod” előbbre visz a gondok megoldásában.

Ahogy a szerző is fogalmaz: „a fiatalok igénylik szüleiket. Szinte természetes, hogy a serdülők szemtől szembe, nyíltan gyakran kritizálják szüleiket...”, ugyanakkor megőrizve az otthon értékeit, arra alapozzák saját „új” elképzeléseiket. Kíváncsi lenne, ha a példaképkeresés nagyobb mértékben a családi otthonhoz kötődne. Sok-sok törődéssel, megértéssel, elfogadással segítheti a család ilyen jellegű szerepének erősítését.

Önkontroll és önváltoztatási lehetőségek tekintetében is alapvető a serdülő–szülő kapcsolata, hiszen az önértékelés helyes vagy hiányos voltában is a szülő segíthet legjobban.

Mi leszek (és lehetek)?

Az esélyek, érettség, készségek, adottságok vizsgálata szükséges a lehetőségek számbavételéhez. A célra összpontosított kérdések, az érzéketes, gyakorlatias példák segítik az olvasót lépésről lépésre eljutni a biztos elhatározáshoz, az élethelyzetek adta feladatok megoldásához, a döntéshozatalhoz.

Az **Önmenedzselés** alapja a saját személyiség pontos ismerete. Hasznos tanácsokat kap az olvasó a hatás alapelemeinek megismeréséhez. Melyek a leglényegesebb nonverbális, vokális és verbális elemek, amelyekkel élni tud, élni kell az „enerős” embernek, csak így képes „mások számára elfogadható egyéni arculatot, imázst kialakítani”.

Gubancbogozó, stressz- és konfliktuskezelés

Az életkorok különböző szakaszaiban keletkező konfliktusok bemutatása, kategorizálása – énkonfliktusok, konfliktus másokkal, csoportokkal, szervezetekkel stb. –, megoldási javaslatok, a konfliktusmegoldási módok számos variációja mind-mind valóságos kapaszkodót jelent nem csak a kamaszok számára.

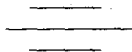
Az értékes kötet záró fejezete a **Játékok, gyakorlatok, technikák** témaköreit taglalja, melyek mindegyike hozzájárul a kialakítandó önismereti szint kontrollálásához, elmélyítéséhez, visszaigazolásához.

A **Tesztek** és megoldásaik igazi próbatételként szolgálnak a kiadvány mélyenszántó elméleti és gyakorlati eszmefuttatásához.

Összegezve megállapítható, hogy **dr. Koncz István** professzor könyve igazi kapaszkodó mind a kamaszok, mind szüleik, tanáraik, társadalmi környezetük számára.

Nem csak tanulságos e kötet, hanem – ami ennél is fontosabb – hozzásegíthetjük felnövő fiataljainkat ahhoz, hogy boldog felnőttekké váljanak.

A Mesterek mesterei c. sorozatban megjelent esztétikai szempontból is igényes kötetet az **URBIS Könyvkiadó** jelentette meg 2005-ben. A könyv a **debreceni Alföldi Nyomdában** készült.

NANSZÁKNÉ DR. CSERFALVI ILONA
főiskolai tanár, főigazgató helyettes
Debrecen

Kaszás Mária – Pappné Vencsellői Klára: **Ének-zene I. osztály**

Énekeljetek játszva! Játsszatok énekelve!

Debrecenben a Pedellus Könyvkiadó gondozásában jelenik meg az új tankönyv, s a címe azt sugallja, a játék és az éneklés egyszerre jelen van, s a munkatankönyv funkcióját tölti be. A szerzők a debreceni Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola oktatói, akik több éve részt vesznek a hallgatók képzésében, a pedagógusok továbbképzésében, és jól érzékelik a tantárgypedagógiai hiányosságokat, másrészt szeretnék az énekórák hangulatát, tartalmát és eredményét színessé, élményszerűvé tenni, alakítani. A szerzők nem titkolt szándéka, hogy visszaállítsák az ének-zene tantárgy rangját, valamint az általa adott örömet tanító és tanuló számára egyaránt.

A fokozatosság elvének megfelelően az 1. osztályos tankönyv a ritmuskészség fejlesztését teszi hangsúlyossá, hogy azután 2. osztálytól a hangterjedelem bővülésével a dallami készségfejlesztés egyenrangú társa legyen. Változatos módon kerül sor a zenei írás-olvasás megalapozására. A 3. és 4. osztályban már a jeles napok, népszokások is helyet kapnak az órákon, gazdagítva a tanulók ismereteit.

A szerzők olyan dalanyagot kínálnak fel, amelyek elsajátítása nem okozhat nehézséget. Végigvezetik a tanulót (és természetesen a tanítót is) egy szemlélődési folyamaton, s ahogy nő a hangkészlet, úgy nő majd a vonalak száma is. A játékos rajzok átalakulnak betűjelekké, színekké, majd korongokká és végül hangjegyekké. A hangzásra, a visszhangra irányítják a tanítók figyelmét. A tanítók énekeljenek, tapsoljanak elő tanítványaikkal motívumokat, melyeket a gyerekek pontosan visszahangozhatnak. Ehhez adnak számos példaanyagot, hasonlóan alkotásra ösztönözve a tanítókat. A könyvben minden kis rajz, ábra a zenei sajátosságra irányítja a figyelmet, nem elterel, hanem éppen a megértést szolgálja.

A tankönyv óravázlatszerűen két-két oldalra rendez el minden órát. Önállóságot biztosít a tanítónak az énekes köszönés, a légzőgyakorlat, hangterjedelem-bővítés, a